

Olvassa el figyelmesen a következő internetes cikket és válaszoljon a kérdésekre!

EMLÉKEZETES ÁPRILISI TRÉFÁK

(hvg.hu)

- (1) Az április elsejei tréfálkozás eredetéről csupán homályos információk állnak rendelkezésre. Nincs olyan hiteles utalás, amely egyértelműen rávilágítana, mikor kezdték el az emberek egymást ugratni a tavaszi hónap első napján. A hvg.hu összeállításában a Museum of Hoaxes (Átverések Múzeuma) alapján néhány emlékezetes áprilisi tréfáról írunk.
- (2) A legismertebb eredetverzió szerint az április elsejei tréfálkozások a naptárreformokhoz kapcsolhatóak. A régi francia naptár szerint az esztendő április 1-jén kezdődött. Ezen a napon az ismerősök ajándékokkal lepték meg egymást. IX. Károly király 1564-ben elrendelte, hogy az esztendőnek azontúl január 1-jén kell kezdődnie. Az ajándékozások időpontja is áttolódott január elsejére, de a régi évkezdet még sokáig kísértett az emberek emlékezetében. Idővel az április elsejei ajándékozgatás elsorvadt, ajándékok helyett inkább tréfákat küldtek, és végre kialakult az a szokás, hogy a hamis évkezdetet hamiskodással ünnepelték meg. Ez az elmélet azonban nem tisztázza, hogy az ünnep miként terjedt el olyan protestáns országokban, mint Németország, Skócia vagy Anglia. Ezek az államok ugyanis csak a 18. század végén változtatták meg naptáraikat, ám ekkor az áprilisi tréfa már egész Európában ismert volt.
- (3) Az egymás megtréfálásának, ugratásának szentelt népi ünnepekről korábbról is van tudomásunk. Egyes feltevések szerint az április elsejei tréfák gyökerei a háború istene, Mars tiszteletére rendezett római "bolondok ünnepére" vezethetők vissza, mások szerint eredetét Indiában kell keresni.
- (4) A régi rómaiaknál a tél ünnepe, a december végén rendezett Szaturnália alatt az emberek táncoltak, mulattak és igyekeztek egymást megviccelni. Gyakran megajándékozták egymást, a rabszolgáknak pedig megengedték, hogy úgy tegyenek, mintha ők parancsolnának a gazdáiknak. Az időszámítás utáni 4. századra a Szaturnália egybeolvadt az új esztendő ünneplésével, a hagyományai pedig ötvöződtek a karácsonyi szokásokkal.
- (5) Indiában a Holi nevet viselő esemény ad helyt a kötetlen tréfálkozásnak. A színek fesztiváljának is nevezett ünnepen az utcákon hömpölygő tömeg tagjai színes porokat szórnak egymásra. A Holit a hindu Phalguna hónapban esedékes holdtöltekor ülik meg (ez általában február végére, március elejére esik). Európa északi részén a humor kelta istenét, Ludot ünnepelték, számos helyi – főként druida – szokás betartásával.
- (6) A középkorban a Szaturnália utódjaként kialakult Festus Fatuorumot (Bolondok lakomáját) ünnepelték. Ezen a napon – főként Franciaországban – az emberek megválasztották az ünnep pápáját, és templomi rituálék paródiáját

adták elő. Az egyház természetesen mindent megtett, hogy betiltsa a Bolondok lakomáját, ennek ellenére a szokás a 16. századig fennmaradt. (...)

- (7) A brit folklór a bolondok legendás városához, Gothamhez köti április elsejét. Eszerint a XIII. században azok az utak, amelyeken a király végighajtott, köztulajdonná váltak. Gotham lakói szerették volna elkerülni, hogy az uralkodó betegye a lábát szeretett városukba, ezért egy kitalált történettel próbálták távol tartani. Amikor ennek a híre eljutott a palotába, a király elküldött egy futárt Gothambe, hogy magyarázatot követeljen a lakóktól. A futár döbbenet tapasztalta, hogy a várost kizárólag bolondok lakják, akik fedetlen kalitkákkal próbálnak madarat fogni, és egyéb értelmetlen dolgokkal mulatják az időt. Természetesen nem tudta, hogy a lakók előre kitervelt cselszövésének esett áldozatul, és megvitte a hírt az uralkodónak. A király elhitte a történetet, s úgy döntött, Gotham lakóit nem sújtja büntetéssel a bolondságuk miatt. A legenda szerint április elseje ennek az ugratásnak állít emléket.
- (8) Az antropológusok és kultúrtörténészek a szeszélyes tavaszi időjárásnak tulajdonítják az ünnep kialakulását, amikor az emberek a természet meglepetéseit utánozva viccelték meg egymást. Franciaországban a folyókban és patakokban a tavaszi ívást követően megszaporodó halak ihlették április bolondjának a nevét. A legenda szerint a fiatal halakat könnyen csapdába lehetett csalni egy egyszerű horog és csali segítségével, ezért a franciák a mai napig Poisson d'Avril (áprilisi hal) névvel illetik azt, akit sikeresen felültetnek egy tréfával. Gyakran csokoládéból készült halakkal is megajándékozzák egymást április elsején.

Svájci spagettitermés

A BBC tekintélyes Panorama című hírműsorában 1957-ben bejelentették, hogy a gyenge tél és a rettegett spagettiszizsik kiirtásának köszönhetően a helyi parasztok legnagyobb örömeire nagyon jó volt a svájci spagettitermés. A hírt televíziós bejátszás kísérte, ahol a svájci parasztok a fákról húzzák le a hatalmas spagettiszálakat. A híradást követően nézők tömege érdeklődött arról, hogyan kell spagettifát ültetni. A kérdésekre a BBC diplomatikusan csak annyit válaszolt, hogy „tegyünk egy szál spagettit paradicsomszósza, és reméljük a legjobbakat”.

Nejlonharisnyás tévé

1962-ben még csak egy televíziós csatorna volt Svédországban, és az is fekete-fehérben sugározta műsorait. A csatorna technikai szakértője, Kjell Stensson megjelent a hírekben, és bejelentette, hogy hála egy nemrég kifejlesztett technológiának, mostantól minden néző a fekete-fehér tv-készülékén is színesben nézheti a csatornát. Mindössze egy nejlonharisnyát kell a készülékre húzni – magyarázta Stensson. A híradás után több százezer ember próbálta ki „az új technológiát”. A történethez tartozik, hogy Svédországban 1970. április elsejével kezdtek színesben sugározni tévéműsort.

(http://hvg.hu/vilag/20090401_aprilis_1_atveres_trefa_boax)

1. Említsen két mai államot, amiben ünneplik a bolondok napját, de a szöveg nem ad választ a szokás ottani eredetére!

.....
2p

2. Említsen két mai államot (Franciaországon kívül), amiben ünneplik a bolondok napját, és a szöveg választ ad a szokás ottani eredetére!

.....
2p

3. A szöveg három magyarázatot is arra, honnan ered Franciaországban a bolondok napja. Írja le röviden a három magyarázatot!

1.
2.
3.
3p

4. Mi a *poisson d'avril* (áprilisi hal) kifejezés két jelentése a franciában?

1
.....
2
.....
2p

5. A szöveg két isten nevét említi. Mi e nevük, melyik nép mitológiájához kötődnek, és melyik minek az istene?

Mi a neve?	Melyik nép istene?	Minek az istene?

6p

6. Jellemezze a szöveg alapján a következő ünnepeket!

Festus Fatuorum

Melyik államhoz kötődik?.....

Az év melyik részében ünnepelték?.....

Milyen szokás kötődött hozzá?

.....

Mikor veszett ki a szokás?

Hányadik bekezdésben olvashatunk róla részletesen? ...

5p

Holi

Melyik államhoz kötődik?.....

Az év melyik részében ünnepelték?.....

Milyen szokás kötődött hozzá?

.....

Hányadik bekezdésben olvashatunk róla részletesen? ...

4p

Saturnalia

Melyik államhoz kötődik?.....

Az év melyik részében ünnepelték?.....

Milyen szokás kötődött hozzá?

.....

Mikor veszett ki a szokás?

Hányadik bekezdésben olvashatunk róla részletesen? ...

5p

7. A két kép alapján jellemezze a szövegben említett két televíziós tréfát: mikor és hol „követték el” őket, mivel csapták be a nézőket? A szöveg alapján indokolja, hogy sikeres volt-e az átverés!

Mikor?

Hol?

A tréfa lényege, hogy

.....

.....

.....

.....

.....

Sikerült-e az átverés?

.....

.....

.....

3p

Mikor?

Hol?

A tréfa lényege, hogy

.....

.....

.....

.....

.....

Sikerült-e az átverés?

.....

.....

.....

3p

8. Írjon rövid, legalább tíz mondatos mesét a 7. bekezdés alapján *A király és a bolond város címen*, a hagyományos mese kellékeit használva!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5p

40p

MEGOLDÁSOK

1. Svájc / Svédország / Németország / Skócia (/Magyarország)

A felsoroltak közül bármelyik két állam 1-1 pont: 2p

2. Anglia / India

A felsoroltakra 1-1 pont adható: 2p

3. 1. IX. Károly naptárreformjának állít emléket
2. a Festus Fatuorum folytatásaként alakult ki
3. a tavaszi időjárás (halak szaporodása) hatására alakult ki

Tartalmilag azonos válaszra 1-1 pont adható: 3p

4. 1. könnyen csapdába csalható fiatal hal
2. könnyen becsapható ember, április bolondja

Tartalmilag azonos válaszzelemekre 1-1 pont adható: 2p

5.

Mi a neve?	Melyik nép istene?	Minek az istene?
Lud	kelta	humor
Mars	római	háború

Minden helyesen kitöltött mező 1-1 pontot ér: 6p

6. Festus Fatuorum

Melyik államhoz kötődik? **Franciaország**

Az év melyik részében ünnepelték? **az év végén / decemberben**

Milyen szokás kötődött hozzá? **pápaválasztás / templomi rituálé paródiája**

Mikor vesztett ki a szokás? **a 16. század végén**

Hányadik bekezdésben olvashatunk róla részletesen? **6.**

Holi

Melyik államhoz kötődik? **India**

Az év melyik részében ünnepelték? **február végén, március elején**

Milyen szokás kötődött hozzá? **színek fesztiválja / színes porokat szór a tömeg**

Hányadik bekezdésben olvashatunk róla részletesen? **5.**

Saturnalia

Melyik államhoz kötődik? **Római Birodalom**

Az év melyik részében ünnepelték? **az év végén / decemberben**

Milyen szokás kötődött hozzá? **mulatság / tréfák / ajándékozás / szerepcsere**

Mikor vesztett ki a szokás? **4.**

Minden helyesen kitöltött sorra 1-1 pont adható: 5+4+5p

7. Mikor? **1957**

Hol? **Nagy-Britannia**

A tréfa lényege, hogy **elhitették a nézőkkel, hogy a spagetti fán terem**

Sikerült-e az átverés? **igen, mert a nézők érdeklődtek a spagettifa után**

Mikor? **1962**

Hol? **Svédország**

A tréfa lényege, hogy **elhitették a nézőkkel, hogy a tévé a harisnya hatására színes lesz**

Sikerült-e az átverés? **igen, mert a nézők kipróbálták a kísérletet**

A két évszám a hozzá tartozó országnévvel együtt ér 1-1 pontot, a tartalmilag azonos leírásra és indoklásra szintén 1-1 pont adható: 3+3p

8. *A szövegre 5 pont adható, ha...*

- *meseként kezdődik, és végződik, pl. Hol volt, hol nem volt...; Boldogan éltek, amíg meg nem haltak: 1p*
- *nyelvezte a meséhez közelít, nem pedig ismeretterjesztő szöveghez, mint a 7. bekezdése: 1p*
- *kibővíti és átírja ugyan a történetet, de megtartja a kulcsmomentumokat:*
 - *a király adót akar kivetni a városra: 1p*
 - *elhitetik a követtel, hogy mindenki bolond: 1p*
 - *a király „megkegyelmez” a városnak: 1p*

Összesen: 40p